

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

Sedla je na prazno posteljo, Lojzi je velela, naj sede k meni. Obotavlja je sedla na rob in gledala moje gole roke in prsi, ki so gledale izpod odeje; moja polt je blestela v drobnih kapljicah.

«Na tej postelji še niste spali,» mi je dejala gospa.

«Postelja gospodične Marije,» je opomnila proti Lojzi. Meni pa zopet: «Jutri povejte, kaj boste sanjali.»

«Ne sanjam nikoli.»

«Nocoj boste sanjali. Morda celo o Lojzi.»

Ženski sta se spogledali. Lojzin pogled se je umaknil mojemu in iskal po stenah, ki so bile poslikane nagosto od vrha do tal.

Gospa Fani me je pričela hvaliti, ženski sta opazovali oblike mojega telesa, ki so se odražale pod tenko poletno odejo. Lojza je sedla bliže. Njena ledja so se dotaknila mojih. Ovalne črte njenega telesa sem občutil po vsem telesu.

Dvignili sta se in gospa Fani me je merila spolzko: «Radi bi, da bi ostala Lojza pri vas? Za ženo jo vzemite.»

Ko sta ženski odšli, sem se dvignil. Stopil sem do okna in pogledal na trg. Bil je od meseca obsijan. Vonj poletja je dihal skozi line. Nemir ljudi na ulici se še ni polegel.

Trepetal sem. Legel sem na posteljo in nisem mogel spati. Vstal sem znova in sanjal v luč, ki se je kot skozi kopreno pretakala vsepovsodi. V to kopreno je bila zavita moja mladost, ki sem jo jedva spoznal. Iz nje je gorela moja kri, moje hrepenenje, ki mu nisem vedel konca ... (Dalje prihodnjič.)

KNJIŽEVNA POROČILA

S L O V E N S K A D E L A

Zavratne pošasti. Slovenski mladini napisal Josip Ribičič. Lesoreze izdelal Božidar Jakac. Založilo «Društvo kulturnih delavcev v Trstu», 1924. Prodaja založba «Jug» v Ljubljani.

Ribičič je plodovit mladinski pisatelj. Preteklo leto je poklonil mladim poslušalcem uspelo pravljичno igro «Kraljica Palčkov», letos je spet «mladim in starim v pouk in zabavo» napisal parabolo «Kokošji rod» (Gorica, 1924. Izdala in založila Narodna knjigarna).

Zdaj nam pošilja iz Trsta novo knjigo za mlade bralce, «Zavratne pošasti». A te sicer vrlo zanimive knjige — se mi zdi — naša mladina ne bo kaj vesela, ne bo je rada jemala v izbirčne roke. Zakaj zadnje Ribičevo mladinsko delo je težko, utrudljivo, temačno. Je to povest čisto posebne vrste, ki pa ni brez delnih enačic v mladinski literaturi drugih narodov.

Avtor opisuje sovražnike človeškega pokolenja, sušične bacile, ki se boré na življenje in smrt z izmozganim, otrovanim predmestnim ljudstvom.

K n j i ž e v n a p o r o č i l a

žalostna zalezovanja in škodoželjna napadanja teh krvoločnih milijonskih članov mikrokozma je ogrnil avtor v dokaj porabljeno klišejsko fabulo o kraljeviču (kraljevski bacil Suhec), ki si po očetovi smrti (oporoška kralja Tenkopraha) mora z junaškimi čini zaslužiti prestol, in o prebrisanem služabniku (bacil Treska), ki neizkušenega gospodarja lokavo vodi in kjer le more — goljufa in izkorišča. Vse bi bilo dobro, če bi se pravljíčnost zgodbe in trpka, temna socialna premišljevanja in prikazovanja, ki jih je knjiga od začetka do konca polna, tolikrat ne prepirali, odbijali. Priznati moram, da nešteta opisovanja bede, lakote in kri sesajočega «kruhoborstva» po večini niso močno pretirana, ampak v tako nasilni meri v mladinsko pravljíco ne sodijo in nedorasli bralci mestoma tako grenke duševne hrane ne bodo radi uživali.

Že uvodno poglavje (Zdravo in bolno mesto) otrokom ne bo po godu in ga najbrž tudi razumeli ne bodo. Prav tako jim težko, obupno poglavje «Med kruhoborci» zbog svoje žalostne in brez dvoma preveč črnogledne zabarvanosti ne bo moglo mnogo dopovedati, nasprotno, še odvrnilo jih bo morda. Zdi se mi, da ravno važnih poglavij, ki bi ne smela vcepiti strahu pred bacili, ampak le, če je to na vsak način potrebno, zanimanje in veselje do higiene, mladina ne bo pregledala od take plati. Knjiga jo utegne morda celo zbegati in napraviti iz nje nadležne hipohondre in smešne bacilofobe. Saj si še stráhu in mladinskim povestim odrasli človek tu in tam težko pravilno predstavi dogodek in potem iz njega izlušči tehtni zmisel.

Zadovoljni pa bodo mladi bralci z nekaterimi res posrečenimi prizori. Gotovo jim bo ugajala ježa na bolhi, potovanje na muhi, prekanjeno produciranje Trske, zlasti zadeva s krilci in kraljevičovo smrtjo.

Ribičič pripoveduje prijetno, domače. V pripovedovanje vpleta gladko tekoč, naraven, poživljajoč dialog. Jezikovno avtor dela ni dovolj pregledal in opilil. Našel sem več nedopustnih izrazov, tako na primer, zajamrala, skumrala, na parah itd. Često sem za nikalnico pogrešil roditelja in naletel na preveč trpnih oblik. Tiskovne napake ne motijo razumevanja.

Jakčevi lesorezi so zgodbi primerno mrki.

Pavel Karlin.

Giovanni Boccaccio, Dekameron. Prevel Andrej Budal. I. knjiga. 1926. Tiskovna zadruga v Ljubljani. Str. 270.

Po babilonskih svetiščih so v davnimi oboževali blodnice; stari Grki so v javnih sprevodih ob posebnih prilikah nosili phallos okoli; sv. Hieronim, prevajaje biblijsko zgodbo o Davidovem sinu, ki z zvijačo dobi lastno sestro Tamaro, ali idilično zastranico o Ruti in Boozu, je imel pod zglavjem Aristofanove komedije, ne da bi se spotikal ob atenskih smelostih; sv. Tereza je rada prebirala prvotnega Amadiza, čigar najnovejšo očiščeno izdajo si neki ljubljanski dnevnik ni upal oglasiti iz moralnih pomislekov. Ne rečem, ko bi bilo šlo za starofrancoske fabliaux!

Nakopičiti bi se dali primeri, kazoči, da se človeški rod po vsem videzu stara. Ob pretirani sramežljivosti se nehote spomniš Hugojevega stiha: *Toute fille de joie en séchant devient prude...* Kolikokrat je v zadnjih časih gosposka zvala na odgovor drznejše pisce, kot so Notari (Quelle signore). Ch. Swinburne (Oda na Anaktolijo) in drugi, naštetih v Ljubljanskem Zvonu. 1922., str. 360. Sicer je reš, da je bil tridentski zbor postavil Dekameron na indeks, a to se je zgodilo zbog pikre satire, naperjene proti malovrednim redovnicam in svečnikom. In na prošnjo jezikoslovcev se je naposled pri-